

Notat til Folketingets Europaudvalg

Dato
21. februar 2024

Energisager

Dagsorden	Side
1. Forslag til Det Europæiske Atomenergifællesskabs og den Europæiske Unions udtræden af energichartertraktaten, KOM(2023) 446 og KOM(2023) 447	2
- <i>Orientering</i>	

1. Forslag om den Europæiske Unions og Det Europæiske Atomenergifællesskabs udtræden af energichartertraktaten

KOM(2023) 446 og KOM(2023) 447

Revideret notat af grund- og nærhedsnotatet. Ændringer er markeret med streg i margenen.

1. Resumé

Europa-Kommissionen har den 7. juli 2023 fremsat forslag til afgørelse om at trække den Europæiske Union (EU) ud af energichartertraktaten samt fremlagt en henstilling til Rådets afgørelse om at godkende det Europæiske Atomenergifællesskabs (Euratom) udtræden. Energichartertraktaten er en multilateral handels- og investeringsaftale, der finder anvendelse i energisektoren. Euratom og EU tiltrådte energichartertraktaten i 1998.

Forslaget kommer i forlængelse af, at moderniseringen af særligt traktatens bestemmelser om investeringsbeskyttelse og beskyttelse af investeringer i fossile brændsler, som har pågået siden 2018, ikke forventes at blive vedtaget. Kommissionen fremhæver til begrundelse for forslaget, at den nuværende, ikke-moderniserede traktat ikke er i overensstemmelse med EU's energi- og klimamål samt EU's investeringspolitik og -lovgivning, herunder navnlig princippet om EU-rettens autonomi. I tillæg fremhæver Kommissionen også, at da der ikke findes et alternativ, bør EU og Euratom udtræde af traktaten. Forslaget har ikke lovgivningsmæssige eller væsentlige økonomiske konsekvenser for Danmark.

Det er regeringens generelle holdning, at Danmark bør støtte, at EU og Euratom udtræder af energichartertraktaten, hvilket ydermere er en konsekvens af, at regeringen i indeværende folketingssamling ønsker at sikre Folketingets samtykke til, at Danmark udtræder af energichartertraktaten.

2. Baggrund

Europa-Kommissionen har den 7. juli 2023 fremsat forslag til Rådets afgørelse om Unionens udtræden af energichartertraktaten, KOM(2023) 447, samt en henstilling til Rådets afgørelse om godkendelse af Det Europæiske Atomenergifællesskabs (Euratoms) udtræden af energichartertraktaten, KOM(2023) 446, jf. artikel 47, stk. 1, i samme traktat. Forslagene er samme dag sendt til Rådet i dansk sprogversion.

Rådet vedtager med kvalificeret flertal forslaget om Unionens udtræden efter Europa-Parlamentets godkendelse i henhold til TEUF artikel 218, stk. 6, litra a), nr. v). Rådet vedtager med kvalificeret flertal forslaget om Euratoms udtræden i henhold til traktaten om Det Europæiske Atomenergifællesskabs artikel 101, stk. 2.

Energichartertraktaten er en multilateral handels- og investeringsaftale, der finder anvendelse i energisektoren. Traktaten blev undertegnet af EU i 1994 og trådte i kraft

i 1998. I dag er 49 stater samt EU og Euratom kontraherende part i traktaten. EU-landene, inkl. Danmark, udgør 23 af medlemmerne, mens de øvrige medlemmer primært består af centralasiatiske og østeuropæiske lande, men også lande som Japan, Schweiz, Tyrkiet og UK.

Der er ikke foretaget nogen væsentlig ajourføring af energichartertraktaten siden 1990'erne, og traktaten er blevet stadigt mere forældet. Som følge heraf blev der på EU's initiativ indledt en moderniseringsproces i november 2018. Moderniseringen skulle hovedsagelig vedrøre bestemmelserne om investeringsbeskyttelse. Efter ønske fra EU indgik også spørgsmålet om at fjerne beskyttelsen af investeringer i fossile brændsler for at bringe energichartertraktaten i overensstemmelse med Parisaftalen. Efter 15 multilaterale forhandlingsrunder, der fandt sted mellem juli 2019 og juni 2022, blev der opnået principiell enighed om et moderniseret traktatudkast på energicharterkonferencens ekstraordinære møde den 24. juni 2022 i Bruxelles. Hensigten var, at moderniseringen skulle vedtages på energikonferencens 33. møde den 22. november 2022.

Med henblik på vedtagelse af den moderniserede tekst forelagde Kommissionen den 5. oktober 2022 forslag til to afgørelser i henhold til artikel 218, stk. 9, i TEUF og artikel 101 i Euratomtraktaten for at fastlægge den holdning, der skulle indtages på EU's (KOM(2022) 521) og Euratoms (KOM(2022) 522) vegne på energicharterkonferencens 33. møde. Samtidig fremlagde Kommissionen en meddelelse, hvori den fremhævede behovet for at fjerne den risiko for konflikt mellem EU-retten og energichartertraktaten, som er blevet påpeget af EU-Domstolen. Ifølge EU-Domstolen kan energichartertraktatens bestemmelser om investeringsbeskyttelse ikke finde anvendelse i interne EU-sager, hvilket dog er blevet fortolket anderledes af visse voldgiftsretstribunaler. I de forslag, der blev forelagt Rådet, blev det foreslået, at EU og Euratom skulle støtte vedtagelsen af moderniseringen på energicharterkonferencens 33. møde. Disse forslag blev imidlertid ikke vedtaget af Rådet, da der var et blokerende mindretal.

Samtidig vurderede Kommissionen, at det ikke ville være muligt at opnå enighed i den bredere ECT-medlemskreds om et mere ambitiøst forhandlingsresultat. Som følge heraf blev moderniseringen på EU's foranledning taget af dagsordenen for energicharterkonferencens 33. møde, og moderniseringen af energichartertraktaten blev udskudt på ubestemt tid. I mellemtiden finder den nuværende, ikke-moderniserede traktat fortsat anvendelse i EU, Euratom og alle de medlemsstater, der er parter til energichartertraktaten.

3. Formål og indhold

Der er ifølge Kommissionen ingen juridisk og/eller institutionel mulighed for at få vedtaget en modernisering af energichartertraktaten, som alle ECT-parter kan støtte op om. Kommissionen har bl.a. henvist til, at der ikke er et kvalificeret flertal i Rådet for at støtte en mindre ambitiøs modernisering. En ambitiøs modernisering er ifølge Kommissionen en forudsætning for, at EU og Euratom kan forblive part i traktaten.

Samtidig bør EU ifølge Kommissionen ikke forblive kontraherende part til den ikke-moderniserede energichartertraktat, da den ikke er i overensstemmelse med EU's energi- og klimamål samt EU's investeringspolitik og -lovgivning.

Kommissionen har derfor i forslaget foreslået, at EU og Euratom udtræder af energichartertraktaten i henhold til artikel 47, stk. 1, i samme traktat. Dette vil gøre det muligt for Kommissionen at give skriftlig meddelelse til depositaren for energichartertraktaten (Republikken Portugal) om EU's og Euratoms udtræden af traktaten i henhold til artikel 47, stk. 1.

Det fremgår af forslaget, at EU's og Euratom's udtræden vil træde i kraft ét år efter datoen for depositarens modtagelse af meddelelsen.

Energichartertraktatens vil dog fortsat finde anvendelse i en periode på 20 år efter datoen for EU's og Euratoms udtrædelse i henhold til artikel 47, stk. 3 (den såkaldte solnedgangsklausul). Det fremgår af forslaget, at solnedgangsklausulen ikke vil have virkning for sager internt i EU, men at der vil være en risiko for, at internationale voldgifttribunaler alligevel vil lade solnedgangsklausulen finde anvendelse i interne EU-sager i modstrid med EU-retten. Kommissionen er af den opfattelse, at det mest hensigtsmæssige svar på dette er at vedtage et instrument mellem medlemsstaterne, EU og Euratom om fortolkningen af traktaten og anvendelsen af dens bestemmelser i henhold til Wienerkonventionen. Kommissionen lægger derfor op til at fortsætte igangværende forhandlinger om teksten til en sådan aftale, som, når de er afsluttet, vil blive behandlet i et separat forslag.

4. Europa-Parlamentets udtalelser

Europa-Parlamentet skal i henhold til TEUF art. 218, stk. 6a, litra v), godkende forslaget til afgørelse om EU's udtræden af energichartertraktaten. Parlamentet har ikke udtalt sig endnu.

Europa-Parlamentet skal ikke høres i forhold til henstillingen om Euroatoms udtræden.

Europa-Parlamentet har tidligere udtrykt kritik af energichartertraktaten og erklæret, at det ikke støtter moderniseringen af traktaten. Det har derfor opfordret EU, Euratom og medlemsstaterne til at organisere en koordineret udtræden af traktaten.

5. Nærhedsprincippet

Nærhedsprincippet finder ikke anvendelse på de områder, hvor EU har enekompetence, herunder den fælles handelspolitik som omfatter handels- og investeringsaftaler.

6. Gældende dansk ret

Ikke relevant.

7. Konsekvenser

Lovgivningsmæssige konsekvenser

Forslaget vurderes ikke i sig selv at have konsekvenser for dansk lovgivning.

Økonomiske konsekvenser

Forslaget vurderes ikke i sig selv at have væsentlige statsfinansielle, samfundsøkonomiske eller erhvervsøkonomiske konsekvenser for Danmark.

Andre konsekvenser og beskyttelsesniveauet

Klimapolitiske hensyn

Energichartertraktaten vurderes ikke at være i overensstemmelse med Parisaftalens temperaturmålsætninger.

Handels- og investeringspolitiske hensyn

Investeringsbeskyttelse vurderes grundlæggende at bidrage til at sikre stabile rammevilkår for udenlandske investeringer, herunder for danske virksomheder. EU's udtræden af energichartertraktaten vurderes dog ikke at have en væsentligt negativ indvirkning på beskyttelsesniveauet for udenlandske investeringer, da der findes andre redskaber, som kan bidrage til beskyttelsen af investorer, bl.a. bilaterale investeringsbeskyttelsesaftaler og regler om ekspropriation.

8. Høring

Forslaget har været i høring i Specialudvalget for Handelspolitik samt Specialudvalget for Klima, Energi og Forsyningspolitik. Der er modtaget svar fra Dansk Industri, og Dansk Erhverv.

Dansk Industri (DI) finder investeringsbeskyttelsesaftaler vigtige for globale, danske virksomheder i forhold til at sikre deres investeringer med uretmæssig ekspropriation, overtagelse mv. Det er heldigvis sjældent, at danske virksomheder har behov for at kunne håndhæve deres rettigheder via investeringsaftaler, men Ruslands aktuelle ekspropriationslignende tiltag overfor udenlandske virksomheder – herunder også danske virksomheder – tjener som en illustrativ reminder på, hvorfor det kan være nyttigt med investeringsbeskyttelsesaftaler som et last-ressort for virksomhederne i forhold til at sikre deres rettigheder. Derfor finder DI det også beklageligt, at Danmark agter at udtræde af energichartertraktaten, som netop kan være med til at give danske energiselskaber en beskyttelse for deres omfattende globale investeringer inden for grøn energi. Af samme årsag finder DI det beklageligt, at EU påtænker at udtræde af energichartertraktaten. DI refererer til deres tidligere fremsendte høringssvar fra oktober sidste år i forbindelse med Rådsbeslutning vedr. modernisering af energichartertraktaten. DI's betragtninger omkring nytten af energichartertraktaten, herunder den moderniserede udgave er således fortsat gældende.

Dansk Erhverv bakkede op om forslaget og er enig med Kommissionen i, at det ikke er en mulighed for EU at forblive i den nuværende (ikke-moderniserede energichartertraktat), idet den hverken er i overensstemmelse med EU's investeringspolitik og

-lovgivning eller med EU's energi- og klimapolitik. Endvidere vurderer Dansk Erhverv, at en dansk opbakning til EU's udtræden af energichartertraktaten falder i naturlig forlængelse af, at regeringen allerede i april 2023 annoncerede, at man agter at Danmark udtræde af energichartertraktat. Dansk Erhverv påpeger samtidig, at det er vigtigt, at der arbejdes videre med at realisere de bedst mulige rammer for den grønne omstilling. Derfor skal Danmark forsat arbejde for, at der både nationalt og globalt opstilles rammer, der sikrer, at investorer trygt kan lægge deres penge i grønne energiprojekter. Endelig opfordrer Dansk Erhverv til, at regeringen arbejder for en koordineret udtræden blandt EU og EU-landene.

9. Generelle forventninger til andre landes holdninger

Det forventes, at de medlemslande, som allerede er udtrådt (Italien, Tyskland, Frankrig og Polen) eller har meldt deres udtrædelse (Nederlandene, Spanien og Slovenien) af energichartertraktaten vil være positive over for forslaget. Der kan modsat forventes at være en større gruppe af medlemslande, der er kritiske/forbeholdne over for forslaget.

10. Regeringens foreløbige generelle holdning

Regeringen er af den opfattelse, at EU og Euroatom bør udtræde af energichartertraktaten, da den i sin nuværende form ikke er hensigtsmæssig ift. arbejdet med at indfri EU's klima- og energimål, samtidig med at investeringsbeskyttelsen vurderes at være af begrænset betydning.

Regeringen er desuden enig med Kommissionen i, at det ikke er realistisk at få moderniseret energichartertraktaten i den retning, som EU ønsker.

Den danske holdning følger desuden den beslutning, som regeringen har truffet i forhold til Danmarks deltagelse i energichartertraktaten. Regeringen har således fremlagt beslutningsforslag i Folketinget om, at Danmark bør udtræde af energichartertraktaten.

11. Tidligere forelæggelse for Folketingets Europaudvalg

Forslaget har ikke tidligere været forelagt Folketingets Europaudvalg. Grund- og nærhedsnotat er oversendt den 31. januar 2024.

Grund- og nærhedsnotat om forslag til Rådets afgørelse om bemyndigelse til at indlede forhandlinger om moderniseringen af energichartertraktaten, KOM(2019) 231, blev desuden oversendt til Folketingets Europaudvalg den 6 juni 2019. Grund- og nærhedsnotat om forslaget til rådsbeslutning om modernisering af Energichartertraktaten, KOM(2022)521, blev oversendt Folketingets Europaudvalg den 7. november 2022.